בשעת גזרת המלכות מ) שנו. ואע"פ שבטלה גזרת המלכות(ס) לא עבדינן כדמעיקרא? אע"ג דזריזין מקדימין למצות דמיישינן שמא יחזור דבר לקלקולו ולפירוש הירושלמי ניחא טפי דמפרש שם שדמו התוריים שנתאספו לתקוע תרועת מלחמה ועמדו עליהם והרגוש ולכך תקנו תקיעות וברכות במוסף דכי חזו דקיבו בקייאת שמע ומתפללין וקורין בתורה וחוזרין ומתפללין ותוקעין אמרי בגימוסייהו אינון עסקין כלו? בחוקיהם ובתורתם א: הלא

גמ' מלכיות כגון [1]חי אני נאם ה' [אלהים] אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם ואע"ג [2]ויזכור כי בשר המה וגו' שופר כגון [3]תקעו שופר בגבעה וגו' [4]אבל אם בא לומר מלכות זכרון ושופר של פורענות של עובדי כוכבים אומר מלכות כגון [4]ה' מלך ירגזו עמים וכגון [5]ה' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו זכרון כגון [6]זכור ה' לבני אדום וגו' שופר כגון [7]וה' אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן וכתיב [8]ה' צבאות יגן עליהם [9]אין מזכירין זכרון של יחיד ואפילו לטובה כגון [9]וזכרני ה' ברצון עמך וכגון [10]זכרה לי אלהי לטובה [10]פקדונות הרי הן כזכרונות כגון [11]וה' פקד את שרה וכגון [12]פקוד פקדתי אתכם דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר [13]אינן כזכרונות ולר' יוסי נהי נמי דפקדונות הרי הן כזכרונות וה' פקד את שרה פקדון דיחיד הוא כיון דאתו רבים מינה כרבים דמיא [13]שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד מי (הוא) זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה [7]ראשונה שתים שניה שלש דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר ראשונה אחת שניה שתים [14]זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו כי מלך כל הארץ אלהים שתים דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אחת ושוין [15]במלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קדשו שהיא אחת זכרון שיש בו תרועה כגון [16]שבתון זכרון תרועה מקרא קדש [11]אומרה עם הזכרונות ואומרה עם השופרות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינו אומרה אלא עם הזכרונות [בלבד] מלכות שיש עמו תרועה כגון [17]ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו [1]אומרה עם המלכיות ואומרה עם השופרות דברי ר' יוסי רבי יהודה אומר אינו אומרה אלא עם המלכיות בלבד תרועה שאין עמה לא כלום כגון [18]יום תרועה יהיה לכם אומרה עם השופרות דברי רבי יוסי רבי יהודה אומר אינו אומרה כל עיקר: מתחיל בתורה ומשלים בנביא רבי יוסי אומר אם השלים בתורה יצא: אם השלים דיעבד אין לכתחילה לא והתניא ר' יוסי אומר המשלים בתורה ה"ז משובח אימא משלים והא אם השלים קתני דיעבד אין לכתחילה לא הכי קאמר מתחיל בתורה ומשלים בנביא ר' יוסי אומר משלים בתורה [1]ואם השלים בנביא יצא תניא נמי הכי אמר רבי אלעזר ברבי יוסי וותיקין היו משלימין אותה בתורה בשלמא זכרונות ושופרות איכא טובא אלא מלכיות תלת הוא דהויין ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו [19]ויהי בישורון מלך [20]ה' ימלוך לעולם ועד ואנן בעינן עשר וליכא אמר רב הונא [2]ת"ש [7][21]שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד [3]מלכות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינה מלכות [22]וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים אין עוד [4]מלכות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינה מלכות [23]אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו [5]מלכות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינה מלכות: **מתני'** [6]העובר לפני התיבה ביו"ט של ר"ה השני מתקיע ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל: **גמ'** מאי שנא שני מתקיע משום [24]דברוב עם הדרת מלך אי הכי הלל נמי נימא בשני משום דברוב עם הדרת מלך אלא מאי שנא הלל דבראשון משום [8]דזריזין מקדימין למצות תקיעה נמי נעביד בראשון משום דזריזין מקדימין למצות אמר רבי יוחנן בשעת גזרת המלכות(ס) שנו: מדקאמר בשעת הלל מכלל דבראש השנה [9]ליכא הלל מ"ט [7]אמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכפורים אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה: **מתני'** [10]שופר של ר"ה אין [8] מעבירין עליו את התחום ואין מפקחין עליו את הגל לא עולין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטין על פני המים ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא תעשה [3]אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן [11][8]אין מעבכין את התנוקות מלתקוע [א] אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו [9]והמתעסק לא יצא [5]והשומע מן המתעסק לא יצא: **גמ'** מ"ט שופר עשה הוא ויו"ט עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה: לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה כו': השתא דרבנן אמרת לא דאורייתא מיבעיא [12]זו ואין צריך לומר זו קתני: ואין

גמ' דרכים אחו מינה. בההיא פקידה: רבי יהודה אומר ראשונה אחת שניה שתים. מי הוא זה מלך הכבוד לאו ממציינא: **ומרו למלכנו.** לא קא משיב רבי יהודה לא אמליכתיה אלא על אומה אחת: **ושון במלך אלהים כו'.** דלא מיגן שב על כסא קדשו בלשון מלכות: **אינו אומרה אלא עם הזכרונות.** תרועה לאו לשון שופרות הוא? עד דמזכיר שופר בהדיא: **ומתחיל בתורה ומשלים בנביאים.** והכתובים בינתיים: **היו משלימין בתורה.** דהוו להו אריבע מן התורה אלא בתחלה ואחת בסוף: **ואנן בעינן עשר.** ואריבע מהן תורה דקתמר רבי יוסי משלים בתורה: **מתני' העובר לפני הפיבה כו' השני מתקיע.** המתפלל תפלת מוספין מתקיע: **גמ' בשעת גזרת המלכות(ס) שנו.** תוריים גזרו אלא יתקעו והיו אורכין להם כל אם שעות לקן(ס) תפלת שחרית לכך העבירוה לתקוע במוספין: **מתני' שופר של ראש השנה אין מפקחין עליו וכו' ואין מעבירין עליו אם התחום.** ליכך חוץ לתחום לשמוע תקיעה: **ואין תופסין אותו.** מפרש בגמרא [ג.]: **אם רצה ליתן לתוכו מים כו'.** ולא אמרינן קא מתקן מנא: **גמ' השתא דרבנן אמרת לא.** איסור תחומין ופיקוח הגל דליכא למגזר אטו דאורייתא אמרת לא: **דאורייתא.** רוכבין דאיכא למימר שמא יתחוך זמורה ועולה באילן דאיכא למימר שמא יתלוש דאורייתא מיבעיא. ויש גמגום בדבר ונראה בעיני דלא גרסינן לה: ואין

ראשונה שתים שניה שלש דברי ר' יוסי, ר' יהודה אומר אחת. **מלכיות** שיש עמה תרועה כגון ותרועת מלך בו, בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'. אומר עם המלכיות ואומר עם השופרות דברי ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינו אומר אלא עם המלכיות בלבד. (**משלים**) [**מתחיל**] בתורה ומשלים בנביא, ר' יוסי אומר אם השלים בתורה יצא. ואקשינן עלה וכי ר' יוסי דאיעבד קתני, והתניא ר' יוסי אומר המשלים בתורה הרי זה זריז ומשובח. ותריצה למתני' הכי, ר' יוסי אומר מתחיל בתורה ומשלים בתורה ואם השלים בנביא יצא. תניא נמי הכי ר' אלעזר בר' יוסי אומר וותיקין היו משלימין בתורה. אמר רב הונא תנא שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד מלכות. וכן וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו' מלכות. וכן אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים וגו' אלו כולן מלכות דברי ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינה מלכות. וקי"ל כר' יוסי. [**מתני'**] **העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה השיני מתקיע.** כלומר

כִּסֵּא קָדְשׁוֹ: תהלים מז ט 16. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ: ויקרא כג כד 17. לֹא הַבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ: במדבר כג כא 18. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: במדבר כט א 19. וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: דברים לג ה 20. יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: שמות טו יח 21. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: דברים ו ד 22. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד: דברים ד לט 23. אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ: דברים ד לה 24. בְּרֹב עַם הֲדַרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחֵתַת רוֹזֵן: משלי יד כח

עין משפט נר מצוה

לה א ב מיי' פ"ג מהל' שופר הלכה ט טור ש"ע א"ח סי' תקלא סעיף ה:
לו ג מיי' פ"ג מהל' א"ח סי' תקלא:
לז ד ה ו טור א"ח סי':
לח ז ח ט י מיי' שם הל' ט סוף א"ח סי':
לט כ [מיי' שם הל' י] טוש"ע סי' תקפה:
מ ל מיי' פ"ג מהל' תענית הל' ו טוש"ע א"ח סי' תקפד סעיף ה:
מא מ מיי' פ"ל מהל' שופר הל' ד' טוש"ע א"ח סי' תקפו סעיף כח:
מב נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף כג:
מג ס מיי' פ"ג שם הל' ז [וטו"ע א"ח סי' תקפה]:
מד ע פ מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סי' תקפט סעיף ח:

הגהות הגר"א

[א] בשבת מלתקוע ומתפקחין עמהן כו'. כל"ל (וכ"כ כרי"ף ורל"ם):

מוסף רש"י

כל כי האי ריתחא. מי יתן ויכא לנו זה הכעס בחמה שפוכה אמלוך עליכם, שיגאלנו בעל כחתו וימלוך עליו (סנהדרין קח.). אין מעכבין את התינוקות מלתקוע. אין כ"ל מוחכין למוענן מלתקוע ביום טוב של ר"ה, דבעו לחטיבתו במצות (עירובין צו:).

מוסף תוספות

א. ולפירושם אתי שפיר טפי במנהג ההאידנא נמי איכא למיחש הכי. תוס' ישנים.

רבינו חננאל

מלכות כגון אם לא ביד חזקה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם. זכרון כגון ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב, שופר כגון תקעו שופר בגבעה חצוצרות ברמה וגו', אבל פורענות של עובדי כוכבים אם בא להזכיר מזכיר, כגון ה' אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן. אין מזכיריין של יחיד אפי' לטובה, כגון זכרה לי אלהי לטובה, זכרני ה' ברצון [עמך]. פקדונות הרי הן כזכרונות, [כגון] וה' פקד את שרה, כיון דאתו מינה רבים אם בא להזכירו עם הזכרונות מזכיר דברי ר' יוסי, ר' יהודה אומר אינו מזכיר. **שאו שערים ראשיכם** וגו', ראשונה שתים שניה שלש דברי ר' יוסי, ר' יהודה אומר אחת. אומר עם המלכיות ואומר עם השופרות דברי ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינו אומר אלא עם המלכיות בלבד. (**משלים**) [**מתחיל**] בתורה ומשלים בנביא, ר' יוסי אומר אם השלים בתורה יצא. ואקשינן עלה וכי ר' יוסי דאיעבד קתני, והתניא ר' יוסי אומר המשלים בתורה הרי זה זריז ומשובח. ותריצה למתני' הכי, ר' יוסי אומר מתחיל בתורה ומשלים בתורה ואם השלים בנביא יצא. תניא נמי הכי ר' אלעזר בר' יוסי אומר ווותיקין היו משלימין בתורה. אמר רב הונא תנא שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד מלכות. וכן וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו' מלכות. וכן אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים וגו' אלו כולן מלכות דברי ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינה מלכות. וקי"ל כר' יוסי. [**מתני'**] **העובר לפני התיבה ביום טוב** [**ש**]**של ראש השנה** [**ה**]**שני מתקיע.** [**ובשעת**] **הלל הראשון מקרא את ההלל.** [**ומ**]**אי שנא שני מתקיע משום** [**ברוב עם הדרת מלך אי הכי הלל נמי נימא בשני משום דברוב עם הדרת מלך אלא מאי שנא הלל דבראשון משום דזריזין מקדימין למצות תקיעה נמי נעביד בראשון משום דזריזין מקדימין למצות אמר רבי יוחנן בשעת גזרת המלכות שנו: מדקאמר בשעת הלל מכלל דבראש השנה ליכא הלל מ"ט אמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכפורים אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה: מתני' שופר של ר"ה אין מעבירין עליו את התחום ואין מפקחין עליו את הגל לא עולין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטין על פני המים ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא תעשה אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן אין מעבכין את התנוקות מלתקוע [א] אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו והמתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא: גמ' מ"ט שופר עשה הוא ויו"ט עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה: לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה כו': השתא דרבנן אמרת לא דאורייתא מיבעיא זו ואין צריך לומר זו קתני: ואין**

תורה אור השלם

1. חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְיָ אִם לֹא בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְחֵמָה שְׁפוּכָה אֶמְלוֹךְ עֲלֵיכֶם:
יחזקאל כ לג
2. וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב:
תהלים עח לט
3. תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגִּבְעָה חֲצֹצְרָה בָּרָמָה הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִין:
הושע ה ח
4. יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ:
תהלים צט א
5. יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ:
תהלים י טז
6. זְכֹר יְיָ לְבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלִַם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ:
תהלים קלו ז
7. וְיְיָ עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וְאֲדֹנָי יְיָ בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן:
זכריה ט יד
8. יְיָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם וְאָכְלוּ וְכָבְשׁוּ אֲבָנֵי קָלַע וְשָׁתוּ הָמוּ כְּמוֹ יָיִן וּמָלְאוּ כַּמִּזְרָק כַּזָּוִיּוֹת מִזְּבֵחַ:
זכריה ט טו
9. זָכְרֵנִי יְיָ בְּרָצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ:
תהלים קו ד
10. זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה כֹּל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עַל הָעָם הַזֶּה:
נחמיה י יט
11. וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר וַיַּעַשׂ יְיָ לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר:
בראשית כא א
12. לֵךְ וְאָסַפְתָּ אֶת זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם וְאֶת הֶעָשׂוּי לָכֶם בְּמִצְרָיִם:
שמות ג טז
13. שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:
תהלים כד ז
14. זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמְּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמְּרוּ:
תהלים מז ז
15. מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל

מבמוסף שהוא יורד שליח צבור שנית. אמר ר' יוחנן בשעת השמד שנו. ירושלמי ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן מעשה פעם אחת תקעו בתפלת שחרית והיו השונאים סבורים שמא עליהן הן הולכין ועמדו עליהן והרגום. עמדו לתקוע ותיקנו בתפילת המוסף ומיגו דאינון דאינון חמיין לון דקרו קרית שמע ומצלו וקרו באורייתא ומצלו והדר תקעין בנימוסיהון אינון עסיקין. ר' יהושע בן לוי שמע להא מהכא שמעה אלקים צדק זו קרית שמע תקשיבה רנתי זו רנון תורה, האזינה תפלתי זו תפלה, בלא שפתי מרמה זו מוסף, מה כתיב בתריה מלפניך משפטי יצא. אמר ר' תנחומא קרייה אמרה כן, יום תרועה ועשיתם עולה, כלומר התרועה במוסף בעשיית העולה. ר' אלעזר בר' יוסי אומר בכל הקרבנות כתיב והקרבתם וכאן כתיב ועשיתם, אמר להן הקב"ה כיון שנכנסתם בראש השנה לפני בדין ויצאתם בשלום, מעלה אני עליכם כאילו נעשיתם בריה חדשה. בכל הקרבנות, בשעיר הקרב בכל המועדים [כתיב] חטאת, ובעצרת כתיב שעיר עזים אחד לכפר עליכם, ולא כתיב חטאת, אמר להן הקב"ה כיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם. מדקתני במתני' ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל, מכלל דבראש השנה לא אמרי' הלל, מאי טעמא, אמר ר' אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מפני מה אין אומרים ישראל לפניך בראש השנה וביום הכפורים הלל, אמר להן איפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים נפתחין לפניו וישראל אומרין הלל. [**מתני'**] **שופר של ראש השנה אין מפקחין עליו את הגל כו'.** מאי טעמא דתקיעת שופר דהוא יום תרועה יהיה לכם עשה הוא, ואין עשה דוחה עשה ולא תעשה של ראש השנה, שנאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון שבתון, כלומר שב ולא תעשה, וכתיב נמי כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם אשה לה'. **ולא עולין באילן ולא רוכבין כו'.** ואקשינן השתא לא עולין באילן שהוא משום שבות דרבנן, דתנן אלו הן משום שבות לא עולין באילן, אמרינן דלא, פיקוח הגל והעברת התחום שהן איסור מן התורה הוצרך לומר דלא. ופרקי' הכי נמי קתני, אין מפקחין עליו את הגל, כלומר לא פיקוח הגל וכיוצא בו שהוא איסור מן התורה, אלא אפי' דבר שמשום שבות לא דחי.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ואין חוחכין אותו. אם בא לתקנו לא בדבר שהוא משום שבות כלי שאין דרכו לתחוב בו שופרות כגון מגלא טרפ"א בלע"ז דתיקון מלאחר יד הוא ואין בו אלא משום שבות: **פליגא.** דלדרכו בכך והוי מלאכה גמורה: תיובתא הוא דלא מעכבין דבעי לאוכוייהו:

הא נשים מעכבין. דפטורות לגמרי דמצות עשה שהזמן גרמא הוא וכי תקעי איכא בל תוסיף[מ]: **בני ישראל סומכין.** דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם וגו' וכתיב בההוא ענין וסמך ידו וגו': **סומכות רשות.** אלמא אף על גב דפטוריהו קרא ליכא איסורא וה"ה למצות עשה שהזמן גרמא: קטן

ואין חוחכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא תעשה: [מ]משום שבות מגלא לא תעשה סכינא השתא משום שבות אמרת לא לא תעשה מיבעיא [נ]זו ואין צריך לומר זו קתני: אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן: מים או יין אין מי רגלים לא מתני' מני אבא שאול היא דתניא אבא שאול אומר מים או יין מותר כדי לצחצחו [א]מי רגלים אסור מפני הכבוד: אין מעכבין את התינוקות מלתקוע: הא נשים מעכבין והתניא [נ]אין מעכבין לא את הנשים ולא את התינוקות מלתקוע ביום טוב אמר אביי ל"ק הא רבי יהודה הא רבי יוסי ורבי שמעון [ז]דתניא [ד]דבר אל בני ישראל [ה]בני ישראל סומכין [ס]ואין בנות ישראל סומכות דברי [ו]רבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים נשים סומכות רשות: אבל מתעסקין בהם עד שילמדו: אמר רבי אלעזר [ר]אפילו בשבת תנ"ה [ט]מתעסקין בהן עד שילמדו אפילו בשבת ואין מעכבין התינוקות מלתקוע [א] בשבת ואין צריך לומר ביום טוב הא גופא קשיא אמרת מתעסקין בהן עד שילמדו ואפילו בשבת [ב] אלמא לכתחלה אמרינן תקעו והדר תנא אין מעכבין עכובא הוא דלא מעכבין הא לכתחלה לא אמרינן תקעו לא קשיא כאן בקטן

שמע מינה דמחייבין ומשני משום דקסברי מצה בזמן הזה דרבנן אבל ממה שהיו מברכין לא מדקדק מידי[ה] שמע מינה היכי דפטורי שרי לברוכי ומשום דמברך ברכה שאינה צריכה ועבר משום בל תשא[ו] ליכא דהיתיר דלשה דרבנן[ז] דהא אמר בפרק מי שמתו (ברכות דף כא.) שפק קרא אמת ויציב שפק לא קרא מוחר וקוראו[ח] ולא אסרינן מספק משום לא תשא ומוקמינן שם שמים לבטלה דאסרינן בפ"ק דתמורה (דף ג. ד.) מדכתיב את ה' אלהיך תירא הני מילי בלא ברכה ומיהו אין כל כך ראיה מסומא לאשה[ט] דאע"ג דסומא פטור מדאורייתא מדרבנן מיהו חייב[ט] כדמוכח הכא דערבי פסחים דמשני קסברי רב ששת ורב יוסף מצה בזמן הזה דרבנן ולכך היו יכולין להוציא אחרים ש"מ דאיהו נמי מדרבנן וכיון דמחייבי מדרבנן יכולין לברך כמו בגר תמוכה וכל מצות דרבנן ומיהו יש לדחות דלשה יכול להוציא בר מיזא דרבנן כמו קטן דמברך לאביו בפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) ועולה למנין שבעה ומוציא אחרים ידי חובתן במגילה לר' יהודה כדתנן במגילה (דף יט.) אבל יש לדקדק מדתנן בפרק הקורא את המגילה עומד (שם דף כד. ושם) ר' יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע משמע הא ראה אף על גב דנשתמו עיניו פורס ואמאי והא דאע"ג דמדאורייתא לא מיפקד ועביד המצות שבתורה בפרק החובל (ב"ק דף פז.) אבל אי מדרבנן מחייב ניחא ומש"ה היה שמח רב יוסף במאי דמדאורייתא לא מיפקד ועביד משום הכי היה יכול לברך בכל מצות ויכול לומר ולומו כיון דמחייב מדרבנן כדקאמר בפ' במה מדליקין (שבת דף כג.) היכן לומו מצה תפור אבל אשה אפילו מדרבנן לא מיחייב' במצות עשה שהזמן גרמא כדמוכח בפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) גבי נשים חייבות בקדוש היום דבעי למימרא מדרבנן ופריך עלה [דא"כ] כל מצות עשה שהזמן גרמא ניחייבו מדרבנן ולענין סוכה מוכח בהדיא ברים סוכה' (דף כ:) דאפילו מדרבנן לא מיחייבא[יא] היכי אמרה ולומו ומיהו בירושלמי משמע שיעוא אחרינא לקושיא דרבי יהודה אדר' יהודה דכל שלא ראה מאורות דפריך לה בירושלמי ומשני לה[יב] ביושב בצית אוהל כך אני אומר היושב בצית אוהל לא פרוס על שמע משמע אר"ל שלא ראה מאורות מימיו שגולד במערה ואינו סומא ומגילה נמי פריך לה בירושל' עלה דהתיא ואין גרסות הירושל' מכוונות לא במכות ולא במגילה ומיהו בגמ' דידן במגילה (דף כד:) לא משמע הכי אלא משמע דמיירי בסומא ממש דמפרש טעמא דר' יהודה משום דאינו נהנה מן המאורות ומפרש ורבנן אית ליה הנאה סומא ואבוקה בידו ואמר לו בני אבוקה זו למה אמר לו כל זמן שאבוקה זו בידי רואין אותי בני אדם ומצילים אותי מן הפחתים ומן הבריקעים ונאדם שרואה יפה אלא שגולד במערה ולא ראה מאורות שעולה לא שייך האי טעמא ולפי מה שפי' דסומא חייב מדרבנן ואשה פטורה יש ליתן טעם בדבר דהתמירו רבנן בסומא משום דהוי מינה דבר חיובא ועוד שלא ירגלה כנכרי דאם פטורת ליה בכל מצות נמצא דאינו נוהג בתורת ישראל כלל אבל אשה אי פטרת לה בכל מצות עשה שהזמן גרמא יש עדיין מצות דמחייבת בהו ור"י ב"ר יהודה מביא ראיה דנשים מברכות על כל מצות עשה שהזמן גרמא מדאמרינן (מגילה דף כג.) הכל עולה למנין שבעה ואפי' אשה ואפי' קטן[יג] ואע"ג דאשה אינה מצווה לעסוק בתורה כדאמר בפרק קמא דקדושין (דף לד.) וברש בכל מערבין (שיטין כז.) ואור"ת דאין זו ראיה דברכת התורה לפניה ולאחריה לאו משום תלמוד תורה שאפילו בדך ברכת הערב גם לו נעטר באהבה רבה מחר ומנברך[יד] תדע במקום שאין לו כהן קורא במקום לוי ומנברך אע"פ שכבר ברך בקריאה ראשונה ועוד דאיכא למימר דהא דאשה עולה היינו באמצע שלא היו רגילים לברך כדאיתא בפרק הקורא את המגילה עומד (דף כא.) תנא פותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה והאידנא כולהו מברכין גזירה משום הנכנסים[טו] ומשום היוצאים[טו] ומיהו עולין למנין שבעה משמע בסוף שבעה ומקטן ומברך ברכת המזון אף על פי שהוא פטור אין ראיה לאשה דקטן בא לכלל חיוב וחייב לאחכו ואינו מוחכר על לא תשא[יז] (טו):

תניא נמי הכי מתעסקים בהם. שני גרסות כתובים ומתוך פ"ה משמע שכך היה הגירסא מתעסקין בהן עד שילמדו אפילו בשבת ואין מעכבין התינוקות מלתקוע בשבת ואין צריך לומר בי"ט שבת אין מעכבים לא"ל כאן בקטן שלא הגיע לחינוך דאע"ג דתניא ביבמות בפ' חרש (דף קיד.) לא יאמר אדם לחינוק הבא לי חותם אלא מניחו אלא מניחו חולם ומניחו זורק ומוקי לה אחיי חולם בעצין שאינו נקוב וזורק בכרמלית דרבנן כי היכי דלא תפשוט מינה דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו משמע דאיסורא דרבנן נמי לא קפיגן ליה בידים[כג] מכל מקום שרי להתעסק בו לתקוע אפי' בשבת כיון דזמנין איכא מצוה בתקיעת שופר[כד] ולא דמי לשאר איסורים וכמו שפי' מוכח ברים ערכין (דף ג: ושם) דהיכא דמעכבים מתוקמא בהגיע לחינוך דאמרינן התם הכל מייבים בתקיעת שופר לא לאתויי קטן שהגיע לחינוך דמנן מעכבין התינוקות לתקוע:

שיעור

מ) נראה דל"ל אין מעכבין את התינוקות מלתקוע הא נשים מעכבין כרבי יהודה וכו'.

הא רבי יהודה הא רבי יוסי. אומר ר"מ אע"ג דקתם מתניתין כרבי יהודה[א] הלכה כר' יוסי דיומוקו עמו ומעשה רב דהמוצא תפלין (עירובין דף לו. ושם) מיכל בת שאול היתה מנחת תפלין ואשתו של יונה שהיתה עולה לרגל[ב] וההוא עובדא דפרק אין בורסין (מגילה דף טז: ושם) דהבאתיהו לעזרת נשים ומכמו עליו נשים כדי לעשות נחת רוח לנשים[ג] ומותרות לברך על מצות עשה שהזמן גרמא אע"ג דפטורות מן דבר המצוה מיכל בת כושי שהיתה גם מברכת[ג] ותדע דאמרינן פרק החובל (ב"ק דף פז.) אמר רב יוסף מעיקרא אמרי מאן דאמר הלכה כרבי יהודה עבדינא יומא טבא לרבנן הלא מיפקדנא ועבידנא ואם במקום דפטור מן הדבר ועושהו אסור מלברך אם כן אמאי עבידנא יומא טבא והלא היה מפסיד ברכות ציצית ותפילין ומגילה ומר מזוכה וסוכה והבדלה וקדוש היום וברכות של ק"ש שחרית וערבית וכל הברכות כולן[ד] ואמרינן בפ' המניח (שם דף כ.) אמי מאן דבעי למיהוי מסידא ליקיים מילי דברכות ועוד אמרינן פרק ערבי פסחים (פסחים דף קטו:) סומא פטור מלומר ההגדה ופריך מרב יוסף ורב ששת דהוי אמרי אגדתא כל חד וחד בביתיה ומדמוקיא אחריים ידי חובתן דבעי למימרא מדרבנן ופריך עלה [דא"כ] כל מצות עשה שהזמן גרמא ניחייבו מדרבנן ולענין סוכה מוכח בהדיא ברים סוכה' (דף כ:) דאפילו מדרבנן לא מיחייבא[יא] היכי אמרה ולומו ומיהו בירושלמי אחרינא לקושיא דרבי יהודה אדר' יהודה דכל שלא ראה מאורות דפריך לה בירושלמי ומשני לה[יב] ביושב בצית אוהל כך אני אומר היושב בצית אוהל לא פרוס על שמע משמע אר"ל שלא ראה מאורות מימיו שגולד במערה ואינו סומא ומגילה נמי פריך לה בירושל' עלה דהתיא ואין גרסות הירושל' מכוונות לא במכות ולא במגילה ומיהו בגמ' דידן במגילה (דף כד:) לא משמע הכי אלא משמע דמיירי בסומא ממש דמפרש טעמא דר' יהודה משום דאינו נהנה מן המאורות ומפרש ורבנן אית ליה הנאה סומא ואבוקה בידו ואמר לו בני אבוקה זו למה אמר לו כל זמן שאבוקה זו בידי רואין אותי בני אדם ומצילים אותי מן הפחתים ומן הבריקעים ונאדם שרואה יפה אלא שגולד במערה ולא ראה מאורות שעולה לא שייך האי טעמא ולפי מה שפי' דסומא חייב מדרבנן ואשה פטורה יש ליתן טעם בדבר דהתמירו רבנן בסומא משום דהוי מינה דבר חיובא ועוד שלא ירגלה כנכרי דאם פטורת ליה בכל מצות נמצא דאינו נוהג בתורת ישראל כלל אבל אשה אי פטרת לה בכל מצות עשה שהזמן גרמא יש עדיין מצות דמחייבת בהו ור"י ב"ר יהודה מביא ראיה דנשים מברכות על כל מצות עשה שהזמן גרמא מדאמרינן (מגילה דף כג.) הכל עולה למנין שבעה ואפי' אשה ואפי' קטן[יג] ואע"ג דאשה אינה מצווה לעסוק בתורה כדאמר בפרק קמא דקדושין (דף לד.) וברש בכל מערבין (שיטין כז.) ואור"ת דאין זו ראיה דברכת התורה לפניה ולאחריה לאו משום תלמוד תורה שאפילו בדך ברכת הערב גם לו נעטר באהבה רבה מחר ומנברך[יד] תדע במקום שאין לו כהן קורא במקום לוי ומנברך אע"פ שכבר ברך בקריאה ראשונה ועוד דאיכא למימר דהא דאשה עולה היינו באמצע שלא היו רגילים לברך כדאיתא בפרק הקורא את המגילה עומד (דף כא.) תנא פותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה והאידנא כולהו מברכין גזירה משום הנכנסים[טו] ומשום היוצאים[טו] ומיהו עולין למנין שבעה משמע בסוף שבעה ומקטן ומברך ברכת המזון אף על פי שהוא פטור אין ראיה לאשה דקטן בא לכלל חיוב וחייב לאחכו ואינו מוחכר על לא תשא[יז] (טו):

תניא נמי הכי מתעסקים בהם. שני גרסות כתובים ומתוך פ"ה משמע שכך היה הגירסא מתעסקין בהן עד שילמדו אפילו בשבת ואין מעכבין התינוקות מלתקוע בשבת ואין צריך לומר בי"ט שבת אין מעכבים לא"ל כאן בקטן שלא הגיע לחינוך דאע"ג דתניא ביבמות בפ' חרש (דף קיד.) לא יאמר אדם לחינוק הבא לי חותם אלא מניחו אלא מניחו חולם ומניחו זורק ומוקי לה אחיי חולם בעצין שאינו נקוב וזורק בכרמלית דרבנן כי היכי דלא תפשוט מינה דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו משמע דאיסורא דרבנן נמי לא קפיגן ליה בידים[כג] מכל מקום שרי להתעסק בו לתקוע אפי' בשבת כיון דזמנין איכא מצוה בתקיעת שופר[כד] ולא דמי לשאר איסורים וכמו שפי' מוכח ברים ערכין (דף ג: ושם) דהיכא דמעכבים מתוקמא בהגיע לחינוך דאמרינן התם הכל מייבים בתקיעת שופר לא לאתויי קטן שהגיע לחינוך דמנן מעכבין התינוקות לתקוע:

שיעור

מ) [גירסת הרי"ף והרא"ש שבות סכינא לא תעשה מגלא], [לעיל לב: וש"נ], ג) עירובין לב:, ד) ג"ז שם תענית טז: חולין פה., ה) [קדושין לו.] ושם פיתח נמי ישראל וסמך ב"י סומכין וכו', ו) [מתוספות דעירובין לו: ד"ה ומתם פסקה לא גרסו דבכי"ד ע"ש], ז) [תוספ' פ"ג הי"ג], ח) [עי' מהרש"א ועיין בתוס' עירובין לו. ד"ה מיכל בת שאול], ט) [עי' תוס' עירובין לו. ד"ה דלמא], י) רש"א,

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א ב

גליון הש"ם

גמ' ואין בנות ישראל סומכות. עיין מנחות דף לג ע"ב מד"ס יהו' תוס' ד"ה הא ר"י וכו' ומותרות לברך על מ"ע שהז"ג. עיין בהגהת אשר"י ספ"ג דסוכה: **בא"ד דאע"ג דסומא פטור מדאורייתא מדרבנן מיהא חייב.** עיין מגילה דף כד ע"ב תד"ה מי שלא ראה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (בשבת ואין צריך לומר) תא"מ (לגירסת הרי"ף והגאונים); [ב] שם (אלמא תא"מ ור"ש ע"ב והדר תני ביום טוב בי"ט אין בשבת לא כ"כ גירסת הרי"ף והגאונים:

מוסף רש"י

הא נשים מעכבין. אע"ג דלא חלוג יו"ט הוא כדתני דבי שמואל (לעיל כט:) יפלו מקיעת שופר וקדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה, מיהו גלאים ממוקיפות (עירובין צז:). **דבר אל בני ישראל וסמך.** אדם כי יקריב מכם קרבן לה', וכתיב בההוא ענינא וסמך (מגילה טז:). **נשים סומכות רשות.** ואע"ג דלא מיחייבא, ולא אמרינן עבודה עובדא בקדשים (חולין פה.).

רבינו חננאל

ואין חוחכין אותו כולי. אוקימנה הכי אין חוחכין השופר בדבר שהוא משום שבות כגון מסא או סכינא וכיוצא בה, וכ"ש בדבר שהוא משום לא תעשה כגון מגל שהוא עשוי לקצור בו, והקצירה היא מאבות מלאכות שדאי אסור. אבל אם רצה לתת לתוך שופר מים או יין יתן כאבא שאול דאמר מים או יין מותר כדי לצחצחו, מי רגלים אסור מפני הכבוד. הא דתניא אין מעכבין לא את התינוקות מלתקוע ביום טוב, ר' יוסי ור' שמעון היא דאמרי נשים סומכות רשות. והא דתנן [אין] מעכבין את התינוקות מלתקוע) כרבי יהודה דאמר דבר אל בני ישראל, בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות. אבל מתעסקין בהן עד שילמדו, אמר ר' אלעזר ואפי' בשבת. ואסיקנא מלמדין אותן לתקוע אפי' בשבת, ודוקא להתלמד אבל שלא להתלמד לא,

מו א מיי' פ"ג מהל' שופר הל' ד טוש"ע א"ח סי' תקפו סעיף כג:

מז ב מיי' פ"ב שם הל' ז טוש"ע א"ח סי' תקפו סעיף ו:

מח ג מיי' פ"ג מהל' מעשה הקרבנות הל' [ה] ז סמג עשין קפג:

מט ד מיי' פ"ג מהל' שופר הלכה ז טור א"ח סי' תקפה:

לעזי רש"י

שרפ"א. מגל. מַזְמֹרה.

מוסף תוספות

א. דסתם מתני' מוכח דאין בנות ישראל סומכות מדקתני אין מעכבין את התינוקות מלתקוע ומשמע דהא נשים מעכבין. מי' הר"ן. ב. ולא מיחו בידה חכמים אף על גב דמצות עשה שהזמן גרמא הוא ונשים פטורות. רשב"ם. ג. דמ"מ במצוה קא עסקי והיוצא הוא דלא חייבינהו רחמנא למעבד באנשים אלא דאי בעו עבדי וצונו קרינן בהו. שם. ד. וכי יו"ט שייך למעבד על הא. תוס' ישנים. ה. אע"ג דאיכא ברכה אשר גאלנו. שם. ו. דאמרינן בתמורה לא תשא שם, אזהרה למברך ברכה שאינה צריכה. שם. ז. ואסמכתא היא. שם. ח. ואי דאורייתא היכי חזור מספיקא. שם. ט. וכ"מ דהיה שמח רב יוסף משום דמדאורייתא לא מיפקד ועביד. תוס' עירובין לו: ד"ה דלמא. י. גבי הילנית המלכה וכו'. תוס' הל"ש. יא. וכיון דאפי' מדרבנן לא מיחייבי. שם. יב. דלא מיירי בסומא ממש אלא מיירי וכו'. תוס' מגילה כד. ד"ה מי. יג. ומברכת קריאת התורה וכו'. תוס' עירובין לו: ד"ה דלמא. יד. דהכי אתקון דהויא מצוה בפני עצמה והם אמרו שאפילו אשה כשרה לה. רשב"ם. טו. שאם יכנס אדם לבית הכנסת אחר שבירך ראשון, ואם לא ישמע את האחרים מברכין, יאמר אין ברכה בתורה לפניה. רש"י מגילה כא: טז. ולא שמעו את החותם מברך לאחריה, והראשונים לא ברכו, יאמרו היוצאים אין ברכה בתורה לאחריה. שם. יז. ומ"מ הסכמתן של ראשונים ז"ל שהיא מברכת ואין ממחין בידה דמסתמא מיכל בת שאול ובמ' היתה בהנחת תפילין. רשב"ם. יח. וכיון שהגיע לחינוך היכי אמרינן ליה למעבד איסורא. תוס' הרא"ש. יט. ולא ספינן להו בידים. רשב"ם. כ. דביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת עסקינן. רשב"ם. כא. וא"ת ואפי' הגיע לחנוך נמי אמאי לא אמרינן להו תקעו דהא תקיעת שופר איסורא דרבנן היא ובפ' חרש (קי"ד) משמע דאיסורא דרבנן ספינן ליה בידים כדאמרינן התם הולך אצל אבי אמו ואין חרשישין שמא יאכילנו תרומה ואוקימנא בתרומה דרבנן ואפילו כשהגיע לחנוך כדמוכח בפ' יוצא דופן גבי קטנה שנדרה בעלה מפיר לה. תירץ הרשב"א ז"ל דל"א הכי אלא במה שהוא לצורכו של חינוק. מי' הר"ן. כב. ועל כרחך הא דמעכבין אקטן שהגיע לחינוך קאי דאי אקטן שלא הגיע לחינוך לא שייך ביה עיכובא. תוס' הרא"ש. שאין ב"ד מצווין להפרישו כשאוכל נבילות. מינש"ל. כג. דכיון דתקיעת שופר אינה צרכו של תינוק אפי' בקטן שלא הגיע לחינוך נמי ליתסר. מי' הר"ן. כד. דהכא ב"י של ר"ה עסקינן דמדינא תוקעין אפילו בשבת אלא דרבנן הילכך כיון שלא הגיע לחנוך אומרין לו לתקוע כדי שילמוד. שם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שיעור תרועה בשלש יבבות. פירש בקונטרס שלשה קולות בעלמא כל שהוא ולקמן (דף לד.) אמרינן דאתקיר רבי אבהו בקסרי קסר"ק קש"ק קר"ק משום דמסופק בתרועה דקרא אי תרועה ממש מה שאנו קורין תרועה דהוא ילולי ליל לו שבריס דגנוחי גנח או שבריס ותרועה שניהם צריך לתרועה דדלמא גנוחי גנח וילולי ליל וצריך ליזהר בשבריס שלא יהא מאריך על כל אחד בפני עצמו כג' יבבות של שלשה קולות כל שהוא דאם כן נעשה תקיעה ולא שבריס דהא שיעור תקיעה כתרועה ושיעור תרועה כג' יבבות וגראה שחייב אדם להאריך בתקיעה של קסר"ק יותר משל קש"ק ובשל קש"ק יותר משל קר"ק דהא שיעור תקיעה כתרועה וקסר"ק אנו עושים משום ספיקא דגנוח וילל נמצא שצריך להאריך בתקיעות של קסר"ק כשיעור שלשה שבריס וג' יבבות ובתקיעות של קש"ק כשיעור ג' שבריס דהא עבדינן קש"ק משום ספיקא דגנוחי גנח ובתקיעות של קר"ק כשיעור תרועה שהוא ילולי ליל ומיהו אם מאריך בכל התקיעות כתקיעות קסר"ק אין לחוש דיכול להאריך כמו שילא כדתנן ומשך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת ומטעם זה נמי אין לחוש אם עשה תרועה וממשה שבריס שהשבריס במקום תרועה והוי לה תרועה אריכתא כמו שאנו מאריכין ביבבות וריב"ש והר"י בן הר"ר מאיר מפרשים דיבבא היא שלש כחות של כל שהוא ממלאת תרועה תשע כחות ושיעור תקיעה כך היא ולפירושם אין לחוש אם מאריך קצת בשבריס ולריך למשוך לתקיעה של קסר"ק ולפירושם כשיעור ג' שבריס ותשע כחות ומי שלא משך התקיעות כשיעור הזה ומשך קצת בשבריס לא קייס מלוה לא כמר ולא כמר ודינו חנגאל פי' כפירוש הקונטרס ועכשיו נוהגין לתקוע בישיבה לאחר קריאת התורה שלשים קולות ג' קסר"ק וג' קש"ק וג' קר"ק ובתפלה מוקעין אמלכיות קסר"ק ואזכרונות קש"ק ואשפרות קר"ק ולפוס סוגיא דכולה פירקין היה ראוי לתקוע בשעת תפלה אמלכיות קסר"ק קש"ק קר"ק וכן אזכרונות וכן אשפרות[ב] או לאחר תפלה כולהו[ג] אבל קודם תפלה לא אשכחן כדתנן מי שבירך ואח"כ נתמנה לו שופר אלא אשכחן בפרק קמא לעיל (דף טז.) למה תוקעין ומריעין בשהן יושבין ותוקעין ומריעין בשהן עומדין כדי לערבב את השטן והיינו כדעבדינן ומיהו לכאורה נראה לתקוע בתפלה כמו כן אמלכיות אזכרונות ושופרות דמקיעת דיחידאי מיתבעי למיהוי [ועיה] תערי"ת תש"ת תר"ת והם מאה ועל מנהג אנו היה תמיה ר"ת דקסר"ק אל מלכיות וקש"ק דזכרונות וקר"ק דשופרות קותנין זה את זה דאי גנח ויליל כולהו בעי למיעבד קש"ק ואי גנח לחוד כולהו בעי למיעבד קש"ק ואי יליל כולהו קר"ק והנהיג רבינו תם במקומינו לתקוע גם אזכרונות ואשפרות קסר"ק כמו במלכיות דהשתא נפיק מכל פפיקי[ד] וליכא אלא הפסק[ה] ובהכי סגי שלא לשנות המנהג ביותר[ו] דהא אתמרינן שמע תשע תקיעות בע' שעות ביום יצא ונראה שיש קצת ליתן טעם על המנהג אנו[ז] דסבר לה כמאן דאמר בסמוך אחת מדברי תורה ושתים מדברי סופרים וכיון שעשו בישיבה כל הספיקות של תורה היכי נפיק הא תניא בס"פ (דף לד:) תקיעות וברכות של ראש השנה ויום הכפורים מעכבות זו את זו אלמא בעדן אלותא בעי למיעבד אלו פירכא היא דאע"ג דמשמע מתוך פי' הקונטרס[ח] דאם בירך ולא תקע או תקע ולא בירך פירוש בירך מלכיות וזכרונות ושופרות אי אפשר לומר כן דהתניא לקמן (שם) שתי עיירות באחת תוקעין ובאחת מברכין כשהוא סוך סוך לתוקעין ואין סוך למקום שמברכין ותנן מי שביריך ואח"כ נזדמנה לו שופר משמע שבלא שופר יכול לברך אלא תקיעות וברכות מעכבות זו את זו הייו שהתקיעות מעכבות זו את זו והברכות מעכבות זו את זו כשמברך מלכיות זכרונות ושופרות יברך אלשתן או לא יברך כלל וכן תקיעות שבריס תרועות אם בקי בשלשתן יתקע ואם לאו לא יתקע ולריך לדקדק באותן שלשים קולות שאנו תוקעין בישיבה שכשמסיים השלשה קשרקי"ס ומתחיל הקשקי"ס או כשמסיים הקשקי"ס ומתחיל הקרקי"ס למה לי שתי תקיעות זו אחר זו ממה נפשך יפטר בתקיעה אחת דאי גנח ויליל הרי יצא בשלשה קשר"ק ואי גנח לחוד אותה תקיעה אחרונה של קשר"ק אחרון תעלה לו למנין קש"ק וכן אם יליל אותה תקיעה אחרונה של קש"ק אחרון תעלה לו למנין קר"ק ושמא כיון שעשו התקיעה לשם פשוטה שאחר התרועה לא רצו שתעלה לשם פשוטה שלפניה ומיהו אשכחן[ט] ומשך בשניה כשתים שהיתה עולה לשתים אי לאו משום דפסקוקי תקיעה בתרתי לא מפסקינן:

נעבריה

[א] בקטן שהגיע לחינוך כאן בקטן שלא הגיע לחינוך: והמתעסק לא יצא. (מ) [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט]

[א] שיעור תרועה כשלש יבבות. (מ) [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט]

[ג] א מיי' פ"ג מהלכות שופר הל' ז טור ת"ח סי' תקפח [וסו"ע ת"ח סי' תקלז סעי' ת בהג"ה]:

נא ב טוש"ע ת"ח סי' תקפט סעיף ח:

נב ג מיי' פ"ג מהלכות שופר הלכה ת טוש"ע ת"ח סי' תקל סעיף ח:

נג ד ה מיי' שם הל' ד טוש"ע ת"ח שם סעיף ג:

נד ו מיי' שם טוש"ע ת"ח שם סעיף ו:

ז [מיי' שם הלכה יג]:

נה ח מיי' פ"ח מהלכות תפלה הל' ט טוש"ע ת"ח סי' קכד סעיף ת וטור ת"ח סי' תקלא:

ט [מיי' פ"ת מהל' שופר הל' ת]:

נו י מיי' פ"ג מהלכות שופר הל' ת טוש"ע ת"ח סי' תקל סעיף ת:

רבינו חננאל

בקטן שהגיע לחינוך כר' יוחנן דאמר והוא בן עשר ובן י"א, ואין מעכבין אותן מלתקוע, ודייקינן הני מילי דיעבד אבל לכתחלה לא בקטן שלא הגיע לחינוך. אין מעכבין אותן מלתקוע ביום טוב ואפילו שלא להתלמד. [**מתני'**] **סדר תקיעות שלש של שלש שלש.** פירוש שלש תקיעות ובכל אחת שלש נמצאו כולן תשע. וקימא לן דאית לן לאורוכי בתרועות כל מה דבעי. וכך מנהג בכל ישראל. פירוש **שלש יבבות.** שלש תרועות זו אחר זו דבוקות. ושלשה שברים הן בניחותא ומעט הפסק בינתים. נמצא שיעור שלשה שברים יותר משלש יבבות. לפיכך אמר אביי בהא ודאי פליגי. והן תר"ת תר"ת תר"ת. שיעור תקיעה כג' תרועות. ואקשינן עלה והתניא שיעור תקיעה כתרועה. ופרקינן תנא דידן קא חשיב דכולהו באבי הכי קתני, שיעור שלש תקיעות כשלש תרועות, נמצא(ת) דכל תקיעה אחת כתרועה ולישא פלוגתא בינייהו. **ותוב** תנינן שיעור תרועה שלש יבבות והתניא שיעור תרועה שלש שברים, פי' יבבות זו אחר זו, שברים בניחותא והפסק בינייהן. אמר אביי בהא ודאי פליגי דכתיב יום תרועה ומתרגמינן יום יבבא, וכתיב באימיה דסיסרא בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. וחזלקו בבירור לשון הקודש מאי משמע ותיבב, ושואה רבנן להאי ותיבב כגון סימן, תנא דידן סבר ילולי ילילה אם סיסרא, ותנא ברא סבר גנוחי גנחה.

קטן שהגיע לחינוך. מתעסקין בהן שילמדו וכל שכן שאין מעכבין: מתעסק הוא דלא. שאינו מתכוין לתקיעה ואפילו דלאו מצוה אלא מנצח עצומי או שהיה נופח בשופר ועלתה בידו תקיעה אבל תוקע לשיר שמתכוין לתקיעה בעלמא יצא: **אבל פיפא נמי מתעסק.** ולעולם הסומע מן המשמיע לעצמו אלא מתכוון להוציא את השומעין לא יצא: **מתני' סדר תקיעות שלש כו'.** אחת למלכיות ואחת לזכרונות ואחת לשופרות: **שלש של שלש שלש.** תקיעה ותרועה ותקיעה לכל אחת ואחת: **שלש יבבות.** שלש קולות בעלמא כל שהוא: **תקע בראשונה.** פשוטה שלפני התרועה תקע כדלרכה: **ומשך בשניה.** תקיעה של אחר התרועה משך כשתים לצאת בה ידי שתים שהיה צריך לעשות זו (ג) פשוטה שלאחריה המלכיות ופשוטה שלפניה לזכרונות: **אין בידו אלא אחת.** דספוקי תקיעה אחת לשתים לא מפסקינן: **מי שביריך.** התפלל תפלת מוספין וביריך תשעה ברכות: **תוקע ומריע ותוקע שלש פעמים.** תוקע ומריע ותוקע בשביל מלכיות וכן בשביל זכרונות וכן בשביל שופרות: **גמ' תנא דידן קא תשיב דכולהו בני.** והכי קאמר שיעור (ג) שלש תקיעות כשלש התרועות: **ותנא בראש קא תשיב דחדא בנא.** שיעור התקיעה כשיעור התרועה ותרוייהו חדא מילתא אמרי: **שברים.** ארוכים מיבבות: **אמר אביי בהא ודאי פליגי.** אע"ג דאוקימנא דבריסא לא פליגי על כרחך בהא קיפא פליגי דלית לנמרוי בה מידי אחייו פלוגתא: **דמתרגמינן.** תרועה יבבא ובאימיה דסיסרא כתיב נמי אאי ליסנא ותיבב: **מאן דאמר שברים סבר גנוחי גנח.** כאדם הגונח מלגו כדרך החולים שמאריכין בגנימותיהן: **ילולי יליל.** כאדם הבוכה ומקונן קולות קלרים סמוכין זה לזה: שאין

[ד] כפי הגראה מפרש"י תקריס פס תיפוס הלגו מתעסק הוא דלא יצא, ג) [נעיל כח.], ג) [נעיל כח.], ד) [נעיל כח.], ה) [נקמן לד.], ו) [שם], ז) [נקמן לד: ד"ה תקיעות], ח) [נעיל כ. כח.].

תורה אור השלם

1. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: במדבר כט א

2. בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקָפָה וַתֵּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא בְּעַד הָאֶשְׁנָב מְדוּעַ בֹּשֵׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא מְדוּעַ אֲחֲרוּ פַּעֲמֵי מַרְכְּבוֹתָיו: שופטים ה כח

3. וְהָעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם: ויקרא כה ט

הגהות הב"ח

(מ) גמ' והמתעסק לא יצא מתעסק הוא דלא יצא הא מוקמ: (ג) רש"י ד"ה ומשך בשניה כו' שהיה צריך לעשות זו אחר זו פשוטה שלאחריה: (ג) ד"ה תנא דידן כו' וה"ק שיעור השלש תקיעות כשיעור שלש התרועות: (ד) תוס' ד"ה שיעור וכו' שפי' בערך שיעור הלכן דמהמירין ותוקעין שלשים כדימפין:

גליון הש"ס

מתני' שיעור תרועה בשלש יבבות. אף לתרגום תרועה יבבא ל"ל דאין יבבא דממני' כיבבא דתרגום וכעין מה דאמרינן לשון תורה לחוד ולשון גמ' לחוד [חולין דף קלו ע"ב] הגרא"ם ברא"ם ג יא ד"ה לא דשא לשון עשב:

מוסף רש"י

איכוון ותקע לי. תתכוין לתקוע בשמי להוציאני ידי חובתי (לעיל כח:). **תקע בראשונה.** פשוטה שלפני תרועת המלכיות (לעיל כח.). **ומשך בשניה.** בפשוטה של אחתים, בשתים. ותכוין לצאת בה אף ידי פשוטה שלפני תרועת הזכרונות שעתיד עליו לתקוע תיקוף לזו (שם) לפי שהיה צריך לתקוע כאן ג' תקיעות לרופות, אחת לפשוטה לאחריה דמלכיות ואחת לפשוטה לפניה לזכרונות (לעיל כז.). **גונח.** לועק מכאב לבו (תמורה טז:).

מוסף תוספות

א. הא אחת יש לו ואע"פ שהיא ארוכה. ריטב"ש. ב. דאי גנח ויליל הוא לא עבדינן כלום אזכרונות ושופרות ואי תש"ת הוא לא עבדינן אמלכיות ושופרות ואי תר"ת הוא לא עבדינן אמלכיות

זוכרונות. רשב"ם. ג. דמשמע דבעידן צלותא היה החיוב. תוס' ישנים. ד. שהרי בתשר"ת הם ג' מיני תרועות ואע"פ שאפשר שהדין הוא בתש"ת או תר"ת. ריטב"ש. ה. או של בין תקיעה שלפניה לתרועה או בין תקיעה של אחריה לשברים. תוס' ישנים. ו. וכדי שלא לשנות המנהג יותר לא חיישינן אהפסק. תוס' הרא"ש. ז. למה נהגו לתקוע תשר"ת למלכיות ותש"ת לזכרויות ותר"ת לשופרות ואינם כולם על דעת אחד. ריטב"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

1) שאין תלמוד לומר בחדש השביעי. דהא כתב לן בכמה מקומות ביום הכפורים בחדש השביעי הוא והכא יום"כ כתיב: **והעברת.** פשוטה משמע העברת קול אחד: **ביום"כ תעבירו.** הרי העברה תחילה וסוף ותרועה כתיבא בינתים1): **ומנין שלש של שלש שלש.** מנין דהכך פשוטה לפניה ולאחריה ותרועה באמצע עבדינן תלתא זימני למלכיות תרא ולזכרונות תרא ושופרות תרא: **פ"ל.** תרועה תלתא זימני לכל אחת פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה: **ומנין ניתן אף האמור של זה בזה כו'.** לפי ששלש תרועות הללו לא נאמרו במקום אחד שהשתים נאמרו בראש השנה והאחת ביובל מנין ניתן האמורות בראש השנה ביובל וניתן האמורה ביובל בר"ה שיהו כאן וכאן שלש: **שביעי שביעי לג"ש.** נאמר בר"ה בחדש השביעי ונאמר ביובל והעברת שופר תרועה בחדש השביעי: **ומה מעיקרא אייתי בהיקישא.** לגמוד זה מזה מנין שבשופר ופשוטה לפניה ולאחריה גמר ר"ה מיובל בהיקישא דאין ת"ל בחדש השביעי אינו אומר תרועות של חדש השביעי אלא להקיש כל תרועות של חדש השביעי שיהו שוות: **ולסוף גמר בג"ש.** ניתן האמור של זה בזה הא נמי מיתי בהיקישא דאי כדכתיבן שיהו שתים בר"ה ואחת ביובל אין תרועות של חדש השביעי שוות: **ה"ק אי לאו ג"ש.** אי לא נאמרה ג"ש זו למשה מסיני לדורה הייתי מביא הכל בהיקישא2) כלומר מעצמו: **והאי הנא מייתי לה ממדבר.** שתהא פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה: **תקיעה בפני עצמה כו'.** דלא תימא חדא היא והכי קאמר היו תוקעין תרועה אלא ה"ק ותקעתם תקיעה ואחריה תריעו תרועה: **או אינו אלא.** אחת היא והכי קאמר היו תוקעין תרועה: **כשהוא אומר שתקעו ולא תריעו.** מכלל דבמסעות תתקעו ותריעו קאמר ותרועה לא קרי לה תקיעה הרי על כרחך תקיעה בפני עצמה כו':

שאין ת"ל בחדש השביעי ומה ת"ל בחדש השביעי שיהו כל תרועות החדש השביעי זה בזה ומנין לשלש של שלש ת"ל [1]והעברת שופר תרועה [2]שבתון זכרון תרועה [3]יום תרועה יהיה לכם ומנין ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה ת"ל שביעי שביעי לגזירה שוה הא כיצד שלש שהן תשע שיעור תקיעה כתרועה שיעור תרועה כשלשה שברים האי תנא מעיקרא מייתי לה בהיקישא והשתא מייתי לה בגזירה שוה הכי קאמר [6]אי לאו גזירה שוה הוה מייתינא לה בהיקישא השתא דאתיא גזירה שוה היקישא לא צריך והאי תנא מייתי לה בג"ש ממדבר דתניא [4]ותקעתם תרועה תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה אתה אומר [5]תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה או אינו אלא תקיעה ותרועה אחת היא כשהוא אומר [5]ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו הוי אומר תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה ומנין שפשוטה לפניה ת"ל ותקעתם תרועה ומנין שפשוטה לאחריה ת"ל תרועה יתקעו ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר אינו צריך הרי הוא אומר [6]ותקעתם תרועה שנית שאין ת"ל שנית ומה ת"ל שנית זה בנה אב שכל מקום שנאמר תרועה תהא תקיעה שניה לה אין לי אלא במדבר בר"ה מנין ת"ל תרועה תרועה לגזירה שוה ושלש תרועות נאמרו בר"ה שבתון זכרון תרועה יום תרועה והעברת שופר תרועה ושתי תקיעות לכל אחת ואחת מצינו למדין שלש תרועות ושש תקיעות נאמרו בר"ה שתים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה והעברת שופר תרועה מדברי תורה יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן אחת מד"ת ושתים מדברי סופרים והעברת שופר תרועה מד"ת שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא מאי לתלמודו הוא בא מיבעי [8]ביום ולא בלילה ואידך ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה מביום הכפורים אי [9](ביום) הכפורים יליף נגמור נמי מיניה לפשוטה לפניה ופשוטה לאחריה והעברת תעבירו לא משמע להו אלא מאי דרשי בהו והעברת כדרב מתנא דאמר [7]רב מתנא והעברת דרך העברתו תעבירו דקאמר רחמנא נעבריה ביד ואידך דרב מתנא מדשני (6) בדיבוריה תעבירו ביד לא מצית אמרת דגמר עברה עברה ממשה כתיב הכא והעברת שופר תרועה וכתיב התם [7]ויצו משה ויעבירו קול במחנה מה להלן בקול אף כאן בקול ולהאי תנא דמייתי לה ממדבר אי מה להלן חצוצרות אף כאן חצוצרות ת"ל [8]תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו [9]אי זהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה וקאמר רחמנא שופר [2]אתקין רבי אבהו בקסרי תקיעה שלשה שברים תרועה תקיעה מה נפשך אי ילולי ליל לעביד תקיעה תרועה ותקיעה ואי גנוחי גנח לעביד תקיעה שלשה שברים ותקיעה מספקא ליה אי גנוחי גנח אי ילולי יליל מתקיף לה רב עוירא ודלמא ילולי הוה וקא מפסיק שלשה שברים בין תרועה לתקיעה דהדר עביד תקיעה תרועה ותקיעה מתקיף לה רבינא ודלמא גנוחי הוה וקא מפסקא תרועה בין שברים לתקיעה דהדר עביד תש"ת אלא רבי אבהו מאי אתקין אי גנוחי גנח הא עבדיה אי ילולי יליל הא עבדיה מספקא ליה דלמא גנח ויליל אי הכי ליעבד נמי איפכא תקיעה תרועה שלשה שברים ותקיעה דלמא יליל וגנח סתמא דמילתא כי מתרע באיניש מילתא ברישא גנח והדר יליל: תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים: אמר רבי יוחנן שמע

תשע

נעבריה ביד. פירוש שיאחזנו בידו ויתקע ולא שיניחנו על גבי שום דבר ויתקע ופירוש הקונטרס עיקר:

מתשעה

תלמוד לומר ותקעתם. והדר תרועה: **שאין פ"ל שניה.** שכבר אמר ותקעתם תרועה ונסע מחנה פלוני כי הדר אמר ותקעתם תרועה ונסע מחנה פלוני פשיטא דשניה היא: **הכא תקיעה שניה לה.** והכי קאמר ותקעתם תקיעה שניה דשלש תרועות נאמרו בר"ה שבתון זכרון תרועה יום תרועה והעברת שופר תרועה מד"ת יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא מאי לתלמודו הוא בא מאי לתלמודו הוא בא כו' וכו': **אמר מר"ת.** מרי קמא דרוש לגמייא דקתני וחזיל והעברת שופר תרועה שבתון זכרון תרועה מד"ת כלומר מכאן נלמוד שתים יום תרועה יהיה לכם לא תדרשיה לגמייא שהרי לתלמודו הוא בא מופנה לג"ש שדרש תרועה תרועה לג"ש אלא סופרים אמרוה כדי להשוות מלכיות וזכרונות ושופרות לתקיעותיהן: **רבי שמואל בר נחמני אומר כו' מאי לתלמודו הוא בא.** בשלמא תד לג"ש אידך למאי: **לא משמע ליה.** למדרש מייתי פשוטה לפניה (6): **דרך העברתו.** למעוטי הכהו ותקע בו כדאמרן (לעיל דף מז.): **נעבריה ביד.** ומי לאו דהדר כתביה לא הוה משמע תעבירו לשון תקיעה: **מספקא ליה.** ועבד תרווייהו: **ודלמא גנוחי הוא.** ואין לך לעשות תרועות יבנות וקא מפסקא תרועה בין שברים לפשוטה שלאחריה: **ודלמא ילולי היא.** ואין לנו שברים וקא מפסקי שברים דקשר"ק דר' אבהו בין תקיעה לפשוטה לתרועה ואין כאן פשוטה לפניה: **כרישא גנוחי גנח.** גנימות תרוכות קומפלייני"א בלע"ז: **והדר מילול.** לרלדי"ר בלע"ז:

תשע

נז א טוס"ע ס"ח סי' תקפח סעיף ח:

נח ב מיי' פ"ג מהל' שופר הל' ב טוש"ע ס"ח סי' תקל סעיף ב:

הגהות הב"ח

(**א**) גמ' ולאיך דרב מתנא מדשני קרא בדיבוריה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ה"ק אי לאו גזירה שוה כו' כלומר מעצמו. עיין סוכה דף לא ע"א רש"י ד"ה לא מקשינן ול"ע:

לעזי רש"י

קומפליינ"א [קומפליינ"ץ]. קולות עצובים. ריצידי"ר. לילל (צלילים קצרים).

רבינו חננאל

ולא נתבדר הדבר כדברי אחד מהן, והיו כל ישראל כולן עושין זה זה, דבריר להו דתרוויהו תרועה היא. ונהגו העם לעשות תשר"ת תר"ת תש"ת שלש פעמים. ובא ר' אבהו ומצא עיירות תוקעין תש"ת ואחרים [היו תוקעין תר"ת], ואע"פ שגם שלשה שברים תרועה היא. ואחרים היו תוקעין תשר"ת. ודומה שמשום ספק עשו כך, שהיו אומרים אם התשר"ת הוא האמת, הרי הפסיק בין התשר"ת השני, התר"ת והתש"ת. ותיקן שיהו עושין תשר"ת תשר"ת תשר"ת, וכן תר"ת תר"ת תר"ת, וכן תש"ת תש"ת תש"ת. ואמר איזה מהן ודאי עשינוהו בלי הפסקה ביניהן ואע"פ שכולם תרועה הם, השלים ביניהם שיהו הכל נוהגין מנהג אחד ולא תיראה חלוקה, ואמר להן מכל מקום נמצאו תקיעות זו אחר זו בלי הפסק בינתיים. ולפיכך נהגו הכל כמנהג הזה לתקוע מיושב כמו שתיקן ר' אבהו, ועליהן מברך התוקע ברכת התקיעה. ואע"פ שאינו על סדר הברכות, וצבור צריכין לתקוע על סדר הברכות, מיהו ברכות אינן מעכבות אותן התקיעות. ומפני שכבר יצאו הציבור ידי חובה, לפיכך נהגו לתקוע במלכיות תשר"ת, בזכרונות תר"ת ובשופרות תש"ת, להודיע שהכל אחד הן, והכל יצאו ידי חובה ולא נשאר בדבר ספק. והא דאמר ר' יוחנן שמע

מוסף רש"י

או אינו אלא תקיעה ותרועה אחת היא. מלוה אחת הן ומדא מצוה לו (סוכה נג:). **ת"ל תרועה יתקעו.** כלומר אחר התרועה יתקעו (שם). **דרך העברתו.** כדכתיב אל שופרי עבריו בגלגלו בבסמה מחיים (לעיל כד:). **שהחדש מתכסה בו.** לרחוקים, כגון שחרית לבני מערב וערבית לבני מזרח, לפי שקבעה היא סמוך לאחיזה (לעיל ח:) שהלבנה אינה נראית בעולם לכל העולם דכתיב חדש בכסה (סנהדרין יא:) שהלבנה מתכסה בו שאינה נראית לכל אדם אלא שחרית ליושבי מזרח וערבית ליושבי מערב, כלומר (לעיל כ:) עשרים ואלכע שעות מתכסה סיהרא (ביצה טז:). **הוי אומר זה ר"ה.** שתנה בראש חדש, אבל שאר חגים בתמנע החדש הם (סנהדרין שם) **דאלו שאר יו"ט** כבר נתמלאה הלבנה במקצת ונראית לכל מקום (ביצה שם). בכסה ליום חגנו, אבחדש קלי, תקעו בחדש הלבנה שופר כשהוא מתכסה ביום חגנו (שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות